

NASTÁVÁ KRISE VZDUŠNÝCH VÝSADKOVÝCH VOJSK?

(Překlad článku z 5. čísla západoněmeckého časopisu WEHRKUNDE z r. 1956)

V poslední době mají někteří vojenští odborníci západních zemí takové názory, že atomová puma, reaktivní stíhací letoun, protiletadlová řízená střela, elektronika a motorisace všech pozemních útvarů a svazků mohou vytvořit podmínky, které znemožní úspěšné použití vzdušných výsadek. Své názory odůvodňují těmito skutečnostmi:

a) Základním předpokladem úspěšného provedení jakékoli vzdušné výsadekové operace je nadvláda ve vzduchu. V počátečním období války budou však vzdušné síly působit především proti vzdušným silám a základnám protivníka s cílem vybojovat nadvládu ve vzduchu. Taktické letectvo nebude proto schopno vyčlenit potřebné síly k zabezpečení vzdušných výsadekových operací.

b) Dopravní letectvo a vzdušné výsadky, soustředěné ve výchozích prostorech před operací, jsou výhodným cílem pro taktické atomové zbraně protivníka. Na tyto síly je rovněž možno účinně provádět atomové údery i po jejich vysazení. Je známo, že současné technické prostředky umožňují provést atomové údery asi dvě hodiny po zjištění vzdušných výsadek nepřitele, to znamená, že vzdušná výsadeková divise může být zničena jak při shromažďování po svém vysazení, tak za svého soustřeďování.

c) Soudobé vzdušné přepravní prostředky nedovolují doposud vysazovat plně motorisované vzdušné výsadekové divise. Shazování vozidel na padácích je nepřesné a ne hospodárné a většinu obrněných vozidel a těžkých zbraní není možno pomoci padáků shazovat. Používat dopravních letounů, které mohou přepravovat náklad nad 15 t, je možné jen při dostatečném počtu dobře vybudovaných vzletových i přistávacích ploch. Vzdušné výsadky, které nejsou vyzbrojeny tankovými a jinými těžkými zbraněmi, mohou být proto rychle zničeny motorisovanými a tankovými vojsky nepřitele brzy po svém vysazení.

d) Skryté soustředění dopravního letectva a vzdušných výsadekových sil ve výchozích prostorech k vysazení nezabezpečuje taktické překvapení vzdušné výsadekové operace, poněvadž radiolokačními prostředky nepřitele mohou být tyto dopravní prostředky včas zjištěny a nepřítel může včas uvést do plné bojové pohotovosti svá vojska protivzdušné obrany a zálohy. Dopravní letouny se při shozu výsadek přibližují k zemi až do výšky 200 m. V této výšce mohou být snadno sestřeleny malorážním protiletadlovým dělostřelectvem. Je nutno poznamenat, že prostředky PVO protivníka budou v prostorech shozu zjištěny a zničeny vlastním letectvem jen ve výjimečných případech.

e) V soudobých podmínkách manévrové války se situace na bojišti mění velmi rychle, takže je třeba plánovat a provádět vzdušné výsadekové operace ve zkrácených lhůtách. Naproti tomu však rychlé rozhodování je ztíženo nutností koordinovat bojovou činnost taktických vzdušných sil, dopravního letectva a pozemních vojsk.

Všechny tyto důvody skeptiků směřují k tomu, aby dokázaly, že vzdušné výsadky jsou během své vzdušné přepravy značně zranitelné a na zemi působí velmi pomalu. Pro svou malou pohyblivost mohou být proto lehce zničeny buď atomovými údery nebo zálohami nepřítele. Stručně řečeno, vzhledem k změnám nastalým ve výzbroji i taktice armád je použití vzdušných výsadků velmi nevýhodné.

Protože se změnily taktické zásady vedení bojové činnosti vojsk a protože se zlepšila kvalita výzbroje, je nutno prostudovat, odpovídá-li této nové situaci dosavadní organizace vojsk, umožňuje-li nová technika zabránit nepříteli v jeho činnosti, a nakonec, odpovídá-li těmto změnám i způsob bojové přípravy vojsk. Odpovědi na tyto otázky mohou nejlépe ukázat, jaké jsou možnosti vzdušných výsadků v soudobých podmínkách.

Základní požadavky úspěšného provedení vzdušných výsadkových operací se nijak nezměnily. Letectvo musí získat (právě tak jako dříve) během určité doby a v určitém prostoru nadvládu ve vzduchu, aby byla účinně zabezpečena přeprava, vysazení a zásobování výsadkových vojsk. Nelze-li tyto požadavky splnit, musí alespoň taktické letectvo v rozhodujících obdobích vzdušný výsadek podporovat a chránit prostor vysazení před úderem nepřátelského letectva.

Překvapení nejlépe zabezpečí úspěšné provedení výsadkové operace. Dosahuje se ho vhodnou volbou místa a doby vysazení a způsobem bojové činnosti. Hlavní zásadou musí být rychlá a skrytá příprava a soustředění sil ve výchozích prostorech k vysazení. Vojska musí včas získat nové ověřené zprávy o nepříteli a o rázu terénu v prostoru vysazení. Při vedení bojové činnosti je třeba soustředit hlavní úsilí na směr hlavního úderu a rychlou a manévrovou činností vnutit protivníkovi svoji vůli.

Dopravní letectvo musí být v takovém počtu, aby bylo zabezpečeno nadále vysazení celého svazku se všemi zásobami.

Když jsme si ujasnili, že zásadní předpoklady úspěšného provedení vzdušných výsadkových operací jsou stejné, jako byly za druhé světové války, pokusíme se rozebrat změny, které nastaly ve způsobu provádění vzdušných výsadkových operací. V daném případě je nutno uvážit, zda nemohou vzdušné výsadky využít výsledků v rozvoji bojové techniky po roce 1945, které se pro ně zdají na první pohled nevýhodné.

Boj o nadvládu ve vzduchu v prvních dnech války nesmí se odtrhovat od bojové činnosti pozemních vojsk. Změní-li se situace a dovolí-li provedením protiúderů znovu převzít iniciativu, musí letectvo při boji o nadvládu ve vzduchu vytvořit na některých úsecích podmínky k provedení vzdušných výsadkových operací. Tyto operace se mohou provést s cílem odrážet proniknuvší síly nepřítele od hlavních sil nebo zmocnit se výhodných čar k provedení protiúderů. Vzdušné síly musí velmi intenzivně provádět ochranu letišť, poněvadž současně jich používá i dopravní letectvo, čímž má ovšem nepřítel sníženu možnost získat zprávy o přípravách výsadkových operací. Letectvo může zabezpečovat vzdušné výsadkové operace ihned po zahájení bojové činnosti a nebude mu to bránit v plnění jeho hlavního úkolu.

Soustředování dopravního letectva a vzdušných výsadků je sice vhodným cílem pro provedení atomových úderů, ale stejně tak je možno na letištích napadnout atomovými zbraněmi i stíhací a bombardovací letectvo

nebo tanková vojska v prostorech soustředění. Proto je třeba dosáhnout takového rozptýlení sil, aby byl maximálně snížen účinek atomových úderů na vzdušné výsadky. Dolet a rychlost současných dopravních letounů umožňuje podstatně rozptýlit jednotlivá letiště používaná vzdušnými výsadky, takže nepřítel nebude moci zjistit jakékoli soustřeďování větších sil v určitém prostoru. Tím bude možno dosáhnout překvapivého použití vzdušných výsadků. Otázka spojení mezi letišti rozmístěnými od sebe 100 km i více je plně vyřešena.

Atomových zbraní se používá na směr hlavního úderu. To umožňuje zničit cíle na velké ploše a prolomit nepřátelskou obranu na nejsilnějších úsecích. Atomový výbuch ve velké výšce dovoluje útočícím vojskům činnost ihned po výbuchu. Použití atomových zbraní ve prospěch vzdušných výsadků umožňuje zničit nepřátelskou obranu v prostoru vysazení do té míry, že přistávající výsadky jsou plně zabezpečeny do okamžiku soustředění a dosažení plné bojové pohotovosti. Bojová činnost vzdušných výsadků musí být zahajována a prováděna tak rychle, aby nepřítel nemohl správně zhodnotit situaci a provést účinná protipatření. Manévrová válka si vyžaduje dovedného použití pojítek. Technické předpoklady k tomu jsou vytvořeny.

Problém zabezpečení rychlé přepravy vzdušných výsadků na bojiště byl v poslední době vyřešen úspěšně, poněvadž byly vytvořeny a vyzkoušeny při manévrech nové typy dopravních letounů. Vzhledem ke svým technickým a letovým vlastnostem mohou tyto letouny přistávat i vzlétat mimo normální betonové letištní plochy, na příklad na lukách a polích. Délka dráhy potřebná pro vzlet i přistání je malá.

Užitková únosnost těchto letounů je v současné době ještě poměrně malá (11 t). Budou-li mít vzdušné výsadky k dispozici dopravní letouny s únosností do 20 t, bude možno přepravovat současně s výsadky nebo ihned za nimi těžké zbraně a automobily. Úkoly útvarů a jednotek vzdušných výsadkových vojsk musí být stanoveny tak, aby osoby a bojová technika byly vysazovány současně.

S prvními sledy vzdušných výsadků musí být vysazení ženisté a radio-navigátoři, aby podle potřeby vybudovali a připravili přistávací plochy.

Dopravní letouny dopravují vozidla a těžké zbraně, které není možno shazovat pomocí padáků. Tak je možno organisovat zásobování. Malá část vzdušných výsadků může být plně motorisována. V současné době se již konstruuji samohybné protitankové kanony a průzkumná vozidla z lehkých kovů, které mají silné čelní pancérování a neváží více než 10 t.

Široké použití elektroniky umožňuje provádět novým způsobem vzdušné výsadkové operace. Velké manévry konané v poslední době ukázaly, že lze s využitím dokonalých rušících přístrojů účinně rušit radiolokační systém nepřítele. Zároveň však bylo možno pomocí radiolokační sítě navádět dopravní letouny na cíl v týlu nepřítele v noci a při omezené viditelnosti.

Menší vzdušné výsadkové operace je možno provádět v noci nebo při snížené viditelnosti (maximální hranice je 200 m). Tma a mlha ztěžují protiletadlovému dělostřelectvu vést mířenou palbu na nepřátelská letadla a je rovněž omezena činnost stíhacího letectva. Při provádění operaci za těchto podmínek je však nutno počítat s dostatečným leteckým zabezpečením činnosti vzdušných výsadků.

Řízené střely typu »země — země« a »země — vzduch« jsou výhodnou zbraní pro podporu vzdušných výsadkových vojsk. Tyto střely s dostatečným dosahem, vážící do 1 t nyní již existují. Je možné, že se jich vbrzku bude používat s atomovou náplní.

Televisní a infračervené přístroje byly zkoušeny v roce 1955 v polních podmínkách. Výsledky těchto zkoušek ukazují, že tyto přístroje mohou v budoucnu podstatně usnadnit rekognoskaci, průzkum a velení při vzdušných výsadkových operacích.

Provedení vzdušné výsadkové operace ve zkrácené lhůtě v manévrové válce a splnění úkolů vojsky závisí na počtu a organizaci vzdušných výsadků a na jejich operativním řízení.

Nyní, kdy všechny velké státy počítají s možným použitím taktických atomových zbraní, jsou řešeny otázky takové organizace pěších a tankových útvarů, která by umožnila jejich použití jak v sestavě divise, tak i v samostatných bojových skupeních. V současné době je základní taktickou jednotkou prapor, který je vybaven všemi druhy zbraní a má týlovou složku. Tento prapor může bojovat samostatně nebo v sestavě bojového skupení nebo divise. Zásobování menších útvarů i svazků vzdušnou cestou nezpůsobuje tak velké potíže, jako zásobování velkých svazů. Na základě toho je možno učinit závěr, že manévrová válka po provedení prvních atomových úderů bude vyžadovat použití menších bojových skupení, která se mohou rychle soustředit do silných svazků na směrech hlavního úderu. Podobné požadavky je proto třeba klást i na organizaci vzdušných výsadkových vojsk. K provedení výsadkových operací silami sborů nebo armády je třeba velkého prostoru k soustředění dopravního letectva i leteckého zabezpečení v takovém měřítku, že by to znamenalo uvolnit veškeré taktické a dopravní letectvo od všech ostatních úkolů. Provést tyto operace je proto možné jen ve zcela výjimečných případech, kdy byl na nepřítele proveden silný úder a byly vytvořeny podmínky k obklíčení nebo obejití jeho silného uskupení. Tyto operace si vyžadují přípravného období v trvání několika týdnů.

Nejvýhodnějším organizačním celkem vzdušných výsadkových vojsk je výsadková brigáda. Může jí být použito jako celku, aniž je k tomu třeba velkého počtu dopravních letounů. K současné přepravě jedné brigády je třeba dvou skupin dopravních letounů (100 letadel). K zásobování a doplňování zálohami je třeba jedné letecké skupiny.

V manévrové válce musí být vzdušné výsadkové operace prováděny ve zkrácených lhůtách. Na příklad ráno jednoho dne bude zjištěn objekt vhodný ke shozu vzdušného výsadku. V tomto případě bude nutno provést vysazení nebo shoz buď ještě večer téhož dne nebo v krajním případě během 24 hodin. Provedení výsadkové operace večer umožňuje atomovými údery zničit ještě před setměním nepřátelské síly a prostředky místní obrany. Tma potom znemožní nepříteli zjistit skutečnou situaci a zabránit výsadku v jeho soustředění a dosažení plné bojové pohotovosti. Výsadek plní svůj úkol ráno druhého dne. Vyžaduje-li to situace, je možno provést vysazení v noci. K vyznačení prostoru vysazení je nutno předem shodit menší skupiny pomocí padáků nebo vrtulníků.

K úspěšné přípravě výsadkové operace během 12 až 24 hodin je třeba splnit tyto podmínky:

- velitel vzdušného výsadkového svazku je se svou operační skupinou ve štábu pozemních vojsk, který bude řídit operaci a součinnost se štábem taktického letectva;
- vzdušný výsadek a dopravní letectvo musí být ve výchozím prostoru v plné bojové pohotovosti;
- pojiťka musí zabezpečit rychlé dodání informací a rozkazů na odletová letiště;
- vzdušný výsadek a dopravní letectvo musí být řízeny jedním velitelem.

Jsou-li osádky letounů i vzdušná výsadková vojska dostatečně připraveny, je-li navzájem sladěna jejich činnost a jsou-li dostatečně vybaveny souborovou technikou, je možno připravit a provést výsadkovou operaci v krátkých lhůtách, jak si to vyžaduje vedení manévrové války.

Systém přípravy vzdušných výsadkových vojsk musí odpovídat novým podmínkám. Je nanejvýš, že současně s pečlivou vševojskovou a dělostřeleckou přípravou a studiem speciálních zbraní musí být cvičeno i vedení boje v obklíčení. Zvláštní pozornost musí být při cvičeních a na nácvičích věnována noční činnosti. Každého vojáka je nutno vycvičit v rozhodné činnosti, při čemž jeho zbraní musí být i chytrost a umění klamat protivníka.

Z á v ě r

Zná-li velitelství vzdušných výsadkových vojsk současné výsledky vojenských a technických věd a využije-li jich ve prospěch svého vojska, může rychle najít nové způsoby vedení bojové činnosti i překonání obrany protivníka. V tomto případě názory skeptiků na to, že nastává krise vzdušných výsadkových vojsk, nemají své opodstatnění. Příkladem toho může být rozvoj vojenských dopravních letounů. Do jejich vytvoření nebyla možná doprava zbraní a těžkých vozidel do prostoru vysazení. Mnoho problémů je však nyní zatím nevyřešeno.

Použitím atomových zbraní je možno dosáhnout úspěchu, jedině bude-li jich použito v rozhodujícím okamžiku k provedení bleskového úderu. Samo použití atomových zbraní však nestačí. K dosažení rozhodného úspěchu je nutno využít výsledků atomových úderů. Atomovými údery spojenými s následující výsadkovou operací dosáhneme vyššího stupně taktického překvapení, které je možno provést teprve v současné době. Úkol všech vědeckých pracovníků je vybavit vzdušné výsadky takovými prostředky, které jim na bojišti umožní spojit palbu a pohyb za použití atomových zbraní. Vojenští odborníci musí zaměřit své úsilí na to, aby bylo dosaženo co největšího účinku při praktickém použití těchto prostředků na bojišti.

Zpracoval major Miroslav Nedvěď